

קומי אורי כי בא אורד – (6) The Divine Consolation

לע"נ אחי יונתן הלל בן הרב אשר אהרן ז"ל - יח באלול

(1) ישעיהו ס, א-כב

(א) קומי אורי כי בא אורד וכבוד ה' עליך ורח: (ב) כִּי־הִנֵּה הִחֲשֵׁךְ יִכְסֶה־אֶרֶץ וְעֶרְפֹל לְאֻמִּים וְעַלְיֶיךָ יִזְרַח ה' וְכָבוֹדוֹ עָלֶיךָ יֵרָאֶה: (ג) וְהִלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ וּמַלְכִּים לְנֹגֶה וְרָחֶךְ: (ד) שְׁאֵי־סָבִיב עֵינֶיךָ וְרָאִי כָל־מַקְבָּצוֹ בְּאוֹרְךָ בְּנֶיךָ מִרְחוֹק יָבֹאוּ וּבְנֵיךָ עַל־צֶדֶד תִּאֲמָנָה: (ה) אֲזַ תִּרְאִי וְנִהְרֶת וּפְתַח וְרָחֵב לְבָבְךָ כִּי־יִהְיֶה עָלֶיךָ הַמּוֹן יִסַּח חֵיל גוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ: (ו) שְׁפַעַת גְּמֻלָּים תִּכְפֹּף בְּכָרֵי מִדִּין וְעֵיפָה כָל־מִשְׁבָּא יָבֹאוּ זָהָב וְלִבְנָה יִשְׁאוּ וְתִהְיֶה לְךָ ה' יְבִשָּׁרוּ: (ז) כָּל־צֶאֱזָן קָדָר יִקְבְּצוּ לָךְ אֵילֵי נְבִיזוֹת יִשְׁדַּתְנוּךָ יַעֲלוּ עַל־דָּצוֹן מִזִּבְחֵי וּבֵית תִּפְאָרְתִּי אֶפְאֵר: (ח) מִי־אֵלֶּה כָּעֵב תַּעֲוִפִּינָה וְכִיּוֹנִים אֶל־אֲרֻבֵּיתֵיהֶם: (ט) כִּי־לִי אֵיִים יִקְוּ וְאִנּוּת תִּרְשִׁישׁ בְּרֹאשָׁנָה לְהִבִּיא בְּנֶיךָ מִרְחוֹק כְּסָפָם וְזֶהְבָּם אֲתָם לְשֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֶאֶרְךָ: (י) וּבְנוֹ בְנֵי־נֶכֶד חֲמוּתֶיךָ וּמַלְכֵיהֶם יִשְׁדַּתְנוּךָ כִּי בִקְצֵפִי הִכִּיתֶיךָ וּבִדְרוֹנִי רָחַמְתִּיךָ: (יא) וּפְתַחוּ שַׁעְרֶיךָ תָּמִיד יוֹמָם וּלְיָלָה לֹא יִסָּגְרוּ לְהִבִּיא אֵלֶיךָ חֵיל גוֹיִם וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים: (יב) כִּי־הִגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹדוּךָ יִאֲבֹדוּ וְהַגּוֹיִם חָרִב יִחָדְבוּ: (יג) כְּבוֹד הַלְבָנוֹן אֵלֶיךָ יָבֹא בְרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאֲשׁוּר יַחֲדוּ לִפְאֵר מְקוֹם מְקֻדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלִי אֲכַבֵּד: (יד) וְהִלְכוּ אֵלֶיךָ שְׂחוֹחַ בְּנֵי מִעֲנִיךָ וְהִשְׁתַּחֲוּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלֶיךָ כָּל־מִנְאֲצֶיךָ וּקְרָאוּ לָךְ עֵיד ה' צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: (טו) תַּחַת הַיּוֹתֵךְ עֲזוּבָה וּשְׁנוּאָה וְאֵין עוֹבֵד וְשִׁמְתֶיךָ לְגֶאֱזוֹן עוֹלָם מְשׁוֹשׁ דָּוָר וְדוֹר: (טז) וְיִנְקַת חֶלֶב גוֹיִם וְשִׁד מַלְכִּים תִּינָקִי וְיִדְעַת כִּי אֲנִי ה' מוֹשִׁיעֶךָ וְגֹאֲלֶךָ אֲבִיר יַעֲקֹב: (יז) תַּחַת הַנְּחֻשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבְּרָזֶל אָבִיא כָּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֻשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בְּרָזֶל וְשִׁמְתִּי כִּקְדָתְךָ שְׁלוֹם וְנִגְשִׁיךָ צִדְקָה: (יח) לֹא־יִשְׁמַע עוֹד חֲמָס בְּאֲרֻצְךָ שָׁד וְשֹׁכֵר בְּגִבּוֹלֶיךָ וּקְרָאת יְשׁוּעָה חֲמוּתֶיךָ וְשַׁעְרֶיךָ תִּהְיֶה: (יט) לֹא־יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וְלִנְגֵּה הַיָּרֵחַ לְאֵי־אִיר לָךְ וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם וְאֱלֹהֶיךָ לְתִפְאָרְתְּךָ: (כ) לֹא־יָבֹא עוֹד שִׁמְשֶׁךָ וְיִרְחֶךָ לֹא יִאֲסֹף כִּי ה' יִהְיֶה לָךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשִׁלְמוֹ יָמִי אֲבָלְךָ: (כא) וְעַמְּךָ כָל־צִדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶד מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ לְהַתְפָּאֵר: (כב) הַקִּטָּן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוֹם אֲנִי ה' בַּעֲתָה אֲחִישָׁנָה:

(2) ירושלמי תענית א' א' י"ג

רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי. אם זכיתם. אחישנה. ואם לאו. בעתה.

(3) סנהדרין צ"ח ע"א

אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב בעתה וכתוב אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה.

(4) ישעיהו כד:טו

על־כן בארים כבוד ה' בא"י ה' שם ה' אלהי ישראל:

(5) פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פסקא כא - קומי אורי

על כן באורים כבודו יי"ג. במה מכבדין אותו, באילין פנסיא.

ר' אבהו א' בשני מאורות, ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים,

הא כיצד, חמה זורחת ומברכין עליה, לבנה זורחת ומברכין עליה.

ורבנן אומ', אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בניי הואיל ואורי הוא אוריתם ואורכם הוא אורי,

אני ואתם נלך ונאיר לציון, קומי אורי כי בא אורד

Questions:

- 1) What is the message of this הפטרה?
- 2) Why the complete omission of נחמה here?
- 3) Why is there such a (sudden) emphasis on "light"?

מבנה ההפטרה

(א) קריאה לעיר לקבל את "האור"

(א) קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח: (ב) כִּי־הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכְסֶה־אֶרֶץ וְעֶרְפָּל לְאֻמִּים וְעַל־יָךְ יִזְרַח ה' וְכִבְדּוֹ עָלֶיךָ יֵרָאֶה:
(ג) וְהִלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרְךָ וּמַלְכִּים לְנֹגַהּ זֶרַחךָ:

(ב) הנחירה העצומה של הגויים לירושלים

(ד) שְׁאִי־סָבִיב עֵינֶיךָ וְרָאִי כָּל־סָמְךָ בְּנִיךָ מִרְחֹק יָבֹאוּ וּבְנֶיךָ עַל־צֶדֶק תִּתְאַמְנֶה: (ה) אַז תֵּרָאִי וְנִהְרַת וּפְתַח וְרַחֵב לְבָבְךָ כִּי־יִהְיֶה עָלֶיךָ הַמּוֹץ יִס חֵיל גוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ: (ו) שְׁפֹעַת גְּמֻלָּה תִּכְסֹּךְ בְּכָרִי מִדִּין וְעֵיפָה כָּל־סָמְךָ מִשְׁבָּא יָבֹאוּ זָהָב וְלִבְנָה יִשְׁאוּ וְתִהְיֶה לְךָ יְבִשָׁרוֹ: (ז) בְּלִצְאֹן קָדָר יִקְבְּצוּ לָךְ אֵילֵי נִבְיוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל־דִּצְוֹן מִזְבְּחֵי וּבֵית תִּפְאֶרְתִּי אֶפְאֶר: (ח) מִי־אֵלֶּה כָּעֵב תַּעֲוִיפֶנָּה וְכִיּוֹנִים אֶל־אֲרָבָתֵיהֶם:

(ג) הגויים מפאדים את מקום המקדש

(ט) כִּי־לִי אֵיִם יִקְוּ וְאֶנְיוֹת תְּרִשִׁישׁ בְּרֹאשָׁנָה לְהִבְיֵא בְּנִיךָ מִרְחֹק בְּסַפֵּם וְזִהְבִם אֲתָם לִשֵּׁם ה' אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֹאדֶךָ:
(י) וּבְנֵי בְנֵי־נֶכֶד חֻמְתֶּיךָ וּמַלְכֵיהֶם יִשְׁרָתוּנְךָ כִּי בְקִצְפִי הִפֵּיתִיךָ וּבְרִצְוֹנִי רִחַמְתִּיךָ: (יא) וּפְתַחוּ שַׁעְרֶיךָ תָּמִיד יוֹמָם וּלְיָלָה לֹא יִסָּגְרוּ לְהִבְיֵא אֵלֶיךָ חֵיל גוֹיִם וּמַלְכֵיהֶם נְהוּגִים: (יב) כִּי־הִגֹּי וְהַמְּלָכָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹדוּךָ יֵאָבְדוּ וְהַגּוֹיִם חֲרָב יִחַרְבוּ: (יג) כְּבוֹד הַלְבָּנוֹן אֵלֶיךָ יָבֹא בְרוֹשׁ תִּדְהַר וְתֹאשׁוֹר יִחַדּוּ לִפְאֶר מְקוֹם מְקֻדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלֵי אֲכָבָד: (יד) וְהִלְכוּ אֵלֶיךָ שְׁחוֹחַ בְּנֵי מַעֲפֵיךָ וְהִשְׁתַּחֲוּ עַל־כַּפּוֹת רַגְלֶיךָ כַּל־מְנַאצֶּיךָ וְקִרְאוּ לָךְ עֵיד ה' צִיּוֹן קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: (טו) תַּחַת הַיּוֹתֶךָ עֲזוּבָה וּשְׁנוּאָה וְאֵין עוֹבֵר וּשְׁמִתֶּיךָ לְגֹאֲזֵי עוֹלָם מְשׁוּשׁ דּוֹר וָדוֹר: (טז) וְיִנְקָתָהּ חֶלֶב גוֹיִם וְשֹׁד מַלְכִּים תִּינָקִי וְיִדְעַת כִּי אֲנִי ה' מוֹשִׁיעֶךָ וְגֹאֲלֶךָ אֲבִיר יַעֲקֹב:

(ד) ה' בעצמו יעשיר את הארץ - אד בתנאי שישיכינו שם את העדק

(יז) תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אֲבִיא זָהָב וְתַחַת הַבְּרֹזל אֲבִיא כֶּסֶף וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בְּרֹזל וּשְׁמִתִּי פְקֻדְתְּךָ שְׁלוֹם וְנִגְשִׁיךָ צְדָקָה: (יח) לֹא־יִשְׁמַע עוֹד חֶמֶס בְּאַרְצְךָ שׁוֹד וּשְׁבָר בְּגִבּוֹלֶיךָ וּקְרֹאת יִשׁוּעָה חֻמְתֶּיךָ וּשְׁעֶיךָ תִּהְיֶה:

(ה) הבטחה שאור ה' יהיה האור המאיר להם לעולם ("חושך" כבית א' נהפך ל"שמש וירח")

(יט) לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר וְיוֹמָם וְלַלַּיְלָה הַיָּרֵחַ לְאֵי־אִיר לָךְ וְהִי־הָלָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם וְאֵלֶיךָ לְתִפְאֶרְתְּךָ:
(כ) לֹא־יָבֹא עוֹד שְׁמֶשׁךָ וּיָרֵחְךָ לֹא יֵאָסֶף כִּי ה' יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוֹ יָמִי אֲבָלְךָ:
(כא) וְעַמְּךָ כָּל־סָמְךָ צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נָצָד מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ לְהִתְפָּאֵר:

(ו) סיומת - סיכום ותקציר של ההבטחה על שני רבדיו - הפלא שבמהמפתך, ויד ה' המחיש ישועה

(כב) הַקֶּטֶן יִהְיֶה לְאֵלֶּף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוֹם יִנֵּה ה' בְּעֵתָהּ אַחִישָׁנָה: